

MASARYKOVA UNIVERZITA

Fakulta filozofická

Úvaha o současném zobrazování ženské krásy

Kristýna Balátová

USK_01 Úvod do uměnovědných studií

Mýtus krásy lze v současné době považovat za jeden ze zdrojů útisku žen, skrze ovládnání jejich tělesnosti. Tento tlak na vnímání krásy ženského těla a jeho zobrazování se děje pomocí předkládání důležitosti krásy (čili estetického hlediska) ženské tělesnosti jako významného faktoru dosažení úspěchu, štěstí, moci a zdraví v osobním a společenském životě (srov. Wolf, 2000, Barša, 2002). Avšak nejedná se o trend nový, charakteristický pouze pro dobu post/moderní. Každé historické období kladlo určitý důraz na ženskou krásu a vzhled žen, a to nejen v umění (pojímání ženského těla různými uměleckými formami vyobrazení), ale i v běžně prožívané realitě (viz úprava vlasů, ošacení, ozdoby, módní doplňky), což se projevovalo především ve formování ženských těl. Diktát krásy byl a stále je k ženám velmi tvrdý a procedury s ním spojené velice nepříjemné a bolestivé.

Vzhledem k tomu, že média jsou hlavním zdrojem informací, jsou zároveň vhodným prostorem pro šíření mýtu a diktátu krásy. Ať se již jedná o televizi, tištěná a elektronická média či internet, všude je ženám připomínáno, jak správně pečovat o zevnějšek, aby se dosáhlo žádoucího estetického tvaru jejich těla. Přičemž k dosažení ideálního vzhledu nebo vylepšení tělesné formy slouží různé moderní prostředky. Objevují se tipy a návody, jak dosáhnout krásného těla prostřednictvím mučivých cvičení, krutých diet (poruchy příjmu potravy) a drastických plastických operací (umělý vzhled ženského těla). Krása dle současného měřítká estetické normy znamená mládí, štíhlost a dokonalé (nereálné) tvary. Stárání a proces stárnutí je vnímán jako nenormální, plnoštíhlost jako nezdravá a nedokonalý tvar těla jako nemoc. Ženská краса funguje jako dobrý obchodní artikl zejména pro farmaceutické a kosmetické firmy. (Nejen) ženské tělo je tedy produktem trhu, jeho hlavní komoditou (srov. Renzetti, Curran, 2005, Pavlík, 2002).

Proč však ženy takovéto zacházení s jejich těly tolerují? Tuto problematiku lze osvětlit koncepcí společenského systému jako sociálně konstruované (produkované) a současně také reprodukováné reality (aktéry), jež tento systém udržují. Jestliže je společnost sociálně konstruována, pak je i pohled na (ženské) tělo sociálně konstruován, totéž platí o samotné estetické normě (srov. Bourdieu, 2000). Můžeme tedy říci, že díky procesu socializace a enkulturace se všichni učíme, jak se k ženskému tělu přistupuje a jak má být správně zobrazováno (srov. Lišková, 2003). Ženy (a jejich těla) jsou vychovávány, aby plnily normy ženskosti (krášlení, pasivita, křehkost, sebetřpyť aj.). Tomu odpovídá i oděv, který je odhaluje (činí je slabšími a bezbrannějšími) a sexualizuje jejich vzhled (Lišková, 2002). Někteří autoři dokonce hovoří o spoutání ženského těla, které je vnímáno a hodnoceno jako pravá (estetická) norma (ženskosti). Co se týče fyzické krásy ženského těla, pak ženy vlastně fungují jen jako jakési artefakty (či přesněji řečeno umělecké předměty), jejichž hodnota je

posuzována podle jejich tělesné atraktivnosti pro muže (srov. Lišková, 2003). Ideální krása (jako estetická norma) je tím, po čem mají ženy bažít a muži musí po takových ženách zákonitě toužit (srov. Navrátilová, Jarkovská, 2004).

Norma ženské krásy předkládána médiu jako běžná norma, je nereálná a je velice těžké ji dosáhnout, neboť fyzické proporce zobrazovaných žen se ani zdaleka nepodobají tělům v průměrné zdravé populaci. Je třeba vědět, že (nejen) ženy jsou klamány tím, neuvědomující si, že norma ženské krásy, je spoluvytvářena pomocí speciálních počítačových programů, kde každá nedokonalost je náležitě upravena, aby odpovídala představě naprosté bezchybnosti (srov. Lišková, 2003). Lze tedy takovéto zobrazování ženského těla označit za aktuální esteticko-sociální normu nebo za cenzuru přirozeného ženského vzhledu?

Literatura

BARŠA, P.: *Panství člověka a touha ženy*. Praha: SLON, 2002.

BOURDIEU, P.: *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum, 2000.

JARKOVSKÁ, L., NAVRÁTILOVÁ, J.: „Mýtus krásy“ in *ABC feminizmu*. Brno: NESEHNUTÍ, 2004, s. 129-136.

LIŠKOVÁ, K.: „Znásilnění jako důsledek genderových nerovností“ in *Ženská práva jsou lidská práva*. Brno: NESEHNUTÍ, 2002.

LIŠKOVÁ, K.: „Zrcadlo, zrcadlo řekni. Imperativ mýtu krásy.“ in *Rodové stereotypy a ich dôsledky. Ružový a modrý svet*. Bratislava: ASPEKT, 2003.

PAVLÍK, P.: „Gender a média: stručný úvod do problematiky“ in *Ženská práva jsou lidská práva*. Brno: NESEHNUTÍ, 2002.

RENZETTI, C. M., CURRAN, D. J.: *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003.

WOLF, N.: *Mýtus krásy*. (orig. 1991 USA). Bratislava: ASPEKT, 2000.

- Estetická norma je vnímána jako pravidlo či předpis, vztahující se k estetice (vyhovující požadavkům estetiky; obírající se uměleckou stránkou věci), má závaznou platnost; kritérium pro posouzení vkusného, krásného; regulativ estetické funkce, složitý, stále se proměňující proces, je rozvrstvena na normy nižší-vyšší, starší-mladší, včleňuje se do společenského vývoje a vyznačuje se příslušností jedince k určitému sociálnímu prostředí, jeho přesunem mezi jednotlivými vrstvami nebo v rámci celé struktury společnosti (srov. Hartl, Hartlová, 2000, Klimeš, 1995, Mukařovský, 2000).

Zdroje

HARTL, P., HARTLOVÁ, H.: *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000.

KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1995.

MUKAŘOVSKÝ, J. *Studie*. Strukturalistická knihovna. Brno: 2000.